

Parafia Rejowiec – krótki szkic historyczny.

Część I. (do 1948 roku)

Początkowo tereny Ziemi Chełmskiej przynależne były do biskupstwa rzymskokatolickiego w Haliczu a później we Lwowie. Wzmianki o diecezji chełmskiej utworzonej przez Stolicę Apostolską pochodzą z roku 1246 za czasów panowania Bolesława Wstydlwego. Z inicjatywy króla Kazimierza Wielkiego, papież Grzegorz XI uroczystą bullą „Debitum prastoralis officii” z dnia 13 lutego 1375 roku erygował diecezję chełmską. W odległej przeszłości dobra Rejowiec jako terytorium było częścią składową tej, że diecezji.

Pierwszym biskupem chełmskim mianowanym przez papieża Innocentego IV w dniu 20 maja 1359 roku został Tomasz z Zakonu Braci Mniejszych zwany też, jako Tomasz z Sienna, wcześniej sufragan diecezji krakowskiej.

Drugim biskupem chełmskim został Stefan ze Lwowa z Zakonu OO. Dominikanów w roku 1394 - 1417. W obu przypadkach funkcje biskupie należy uznać tylko tytularne z uwagi na to, że biskup Tomasz z Sienny i biskup Stefan ze Lwowa osobiście w diecezji nie przebywali z tego powodu, że nie mieli możliwość jej zorganizowania. Faktycznie diecezja zaczęła funkcjonować dopiero od 1417 roku, kiedy to król Władysław Jagiełło dokonał odpowiednich na jej rzecz uposażeń.

Mianowany trzecim biskupem chełmskim Jan I Zaborowski z Opatowic h. Cholewa zw. „Episcopellus” z Zakonu OO. Dominikanów, doktor teologii, określany też jako Jan Biskupiec, albo zwany Janem z Opatowca w latach od 1417 do 1440 roku - zorganizował i rozbudował sieć parafialną tworzonej przez niego diecezji.

Tereny Rejowca od chwili jego lokacji to jest od 1547 roku obejmowała swoim zasięgiem parafia Pawłów, która została erygowana i uposażona z inicjatywy bp. Jana Biskupca w 1421 roku. Po roku 1564 w skład niej wchodziły miejscowości: Busówno , Besko , Borowica, Chojno Nowe , Głójno Stare , Chojeniec , Czyczów, Janowica, Kanie , **Kobyle** , Krasne , **Krzywa Wola**, Liszno , Mogielnica , Mogielnica Nowa, **Rybie** , **Rejowiec** , Siedliszcza/Korbutowe / , **Siedliszczki**, **Stajne** , Święcica, Olchowiec , Wola Święcicka , Wola Kobylska , Wola Żulińska, Wyczółków , **Wereszcze** , **Wereszcze Małe** , **Żulin**.

W początkach istnienia Rejowca występował silny ruch reformatorski, tworzony przez zagorzałego wyznawcę kalwinizmu Mikołaja Reja. Na mieszkańców Rejowca i okolic również silnie oddziaływała religia grekokatolików / unitów / , których stolicą diecezji, także był Chełm.

Urzędujący w latach 1463 -1479 biskup chełmski Paweł I z Grabowy h. Powąła od 1463 do 1479 roku przenosi stolicę biskupią z Chełma do Hrubieszowa.

Hrubieszów był naszą stolicą biskupią do 1490 roku. W tym to roku Maciej I ze Starej Łomży h. Rawicz przenosi stolicę biskupa z Hrubieszowa do Krasnegostawu. W granicach tego biskupstwa znalazła się: Ziemia Chełmska, całe województwo bełskie, część województwa lubelskiego i wołyńskiego . Takie granice biskupstwa przetrwały z niewielkimi zmianami do pierwszego rozbioru Polski.

Po pierwszym rozbiórze tereny, które znalazły się w granicach zaboru austriackiego oraz należąca dotychczas do diecezji krakowskiej Ziemia Lubelska włączono do diecezji chełmskiej. Powstało tak zwane biskupstwo chełmsko -lubelskie. W ramach tego biskupstwa dekanat chełmski obejmował następujące parafie :

w 1717 r.	w 1790 r
Chełm	Chełm
Kumów	Kumów
Pawłów	Pawłów
Olchowiec	Olchowiec

Wereszczyn	Wereszczyn
Sosnowica	Sosnowica
Orchówek	Orchówek
Sawin	Sawin
Czułczyce	Czułczyce
Świerże	Świerże
Uhrusk	Uchrusk
	Dorohusk
	Dubienka

Należy wspomnieć rzecz następującą i bardzo ważną, że Rejowiec do pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej (w 1772 r.), nie miał statusu miasteczka parafialnego.

Pierwszym biskupem diecezji chełmsko-lubelskiej został Maciej III Grzegorz Garnysz h. Poraj. Pierwotnie w roku 1782 mianowany bp. chełmskim a od roku 1790 jednocześnie i lubelskim.

Papież Pius VI dekretem „ Quum reverendissimus„ z 20 lipca 1790 roku powiększył diecezję chełmską o 7 dekanatów : Lublin, Chodel, Kazimierz Dolny, Łuków, Parczew, Steżycę i Urzędów . Diecezja chełmsko-lubelska obejmowała w sumie: 106 parafii, 17 klasztorów męskich i 5 klasztorów żeńskich. Sejm Czteroletni 11 czerwca 1791 roku nakazał włączyć do diecezji chełmskiej całe województwo lubelskie, Ziemię Łukowską i Steżycę oraz powiat urzędowski. Nowa struktura organizacyjna Kościoła otrzymała nazwę diecezji chełmsko-lubelskiej ze stolicą biskupstwa w Krasnymstawie. Jednak nazwa tej diecezji nie została potwierdzona przez Papieża.

W sprawozdaniach z sierpnia 1794 roku wymienia się, że na terenie Ziemi Chełmskiej działały dwie kurie biskupie:

- 1/ rzymskokatolicka - biskupstwo chełmsko-lubelskie
- 2/ greckokatolicka - biskupstwo chełmsko-bełskie

Trzeci rozbiór Polski i zaistniała w związku z ty nowa sytuacja, spowodowała ,że do diecezji chełmsko - lubelskiej włączono części ziem z innych sąsiednich diecezji to jest poznańskiej, płockiej i łuckiej. W ten sposób powiększona diecezja chełmsko-lubelska zostaje zatwierdzona 10 maja 1803 roku przez cesarza Franciszka II.

Papież Pius VII oficjalnie potwierdził utworzenie diecezji lubelskiej w bulli „ Quemadmodum Romanorum Pontificum „ z dnia 23 listopada 1805 roku. Na mocy tej, że bulli instytucje kościelne; katedra, Kapituła i biskup zostają przeniesione do Lublina. Rzeczywiste wykonanie tego postanowienia nastąpiło dopiero dnia 19 października 1807 roku. Opóźnienie wynikało na skutek prowadzonych wojen napoleońskich.

Pierwszym biskupem diecezji lubelskiej został Wojciech Leszczyc Skarszewski mianowany na ta godność dnia 23 września 1805 roku. W styczniu 1867 roku został wydany cyrkularz, który zabraniał księżom łacińskim odprawiania nabożeństw w kościołach unickich a unickim w łacińskich. Administrator unickiej diecezji chełmskiej ks. Józef Wójcicki ¹ wydał w marcu 1867 roku zarządzenie nakazujące oczyszczenie obrządku greckokatolickiego z naleciałości łacińskich to znaczy, zaprzestanie używania w liturgii języka polskiego, śpiewania godzinek, gry na organach itp. W dniu 17 października 1867 roku papież Pius IX encykliką „Levate„ rzucił klątwę na ks. Józefa Wójcickiego i „wszystkich sprzyjających „ - za próbę narzucania wiernym prawosławia.

W grudniu 1871 roku administrator unickiej diecezji chełmskiej Marceł Popiel polecił skasować następujące święta katolickie; Niepokalanego Poczęcia NMP, Boże Ciało, św. Józefa . W to miejsce nakazał uroczyste obchodzić: dzień św. Mikołaja, św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelistę.

W dniu 20 października 1873 roku konsystorz chełmski za sprawą administratora tej diecezji Marcela Popiela wydaje nakaz duchownym unickim, w ciągu trzech miesięcy przyjąć prawosławie i bezzwłocznie wprowadzać nabożeństwa prawosławne w kościołach unickich. Polecił,

¹ Kanonik kapituły lwowskiej . Mianowany przez władze carskiej Rosji jesienią 1866 roku na urząd administratora unickiej diecezji chełmskiej . Nominacja niezgodna z prawem kanonicznym - brak upoważnienia biskupa , kapituły oraz Stolicy Apostolskiej .

aby w kościołach wprowadzono carskie wrota i ikonostasy. Zabronił używania podczas nabożeństw dzwonników, katafalków i konfesjonałów. Wprowadzone zmiany upodabniały obrządek unicki do prawosławnego.

W dniu 25 maja 1875 roku w Chełmie uroczyście ogłoszono ukaz carski kasujący unię i likwidację unickiego biskupstwa chełmskiego. Wszyscy wierni unicy z urzędu zostali wpisani do dokumentów, jako prawosławni. Parafie unickie wcielono do nowo zorganizowanej prawosławnej diecezji chełmsko-warszawskiej. Przykładem tamtych tragicznych dni były wydarzenia w Pratulinie.

Silne wpływy prawosławia skutkowały na swobodę religijną rzymsko katolików. Wydano między innymi zakaz budowy świątyń.

Parafia w **Pawłowie** była bardzo rozległa terytorialnie. Dotarcie mieszkańców Rejowca i okolic do kościoła parafialnego było bardzo utrudnione, ze względu na dużą odległość. Po ogłoszeniu przez cara Mikołaja II słynnego ukazu o tolerancji religijnej 17/30 kwietnia 1905 roku zaistniały nowe warunki do swobodniejszego uczestnictwa w praktykach religijnych innych niż prawosławie. Wykorzystując tą sytuację właściciele dóbr Rejowiec Maria i Józefat Jakub Budny rozpoczęli starania o zezwolenie na budowę kaplicy(kościoła) w Rejowcu, jako filię parafii Pawłów. Tworzenie nowych parafii czy też budowa kaplic nie mówiąc o kościołach rzymskokatolickich na terenie powiatu chełmskiego było szczególnie utrudnione ze względu na to, że ten teren zamieszkiwało bardzo dużo wyznawców prawosławia oraz zamiary zaborcy, aby w niedługiej przyszłości związać na stałe ziemię chełmską z cesarstwem Romanowych, dlatego szczególnie negatywnie odnoszono się do wyznawców katolickich. Bardzo liczny odsetek prawosławnych mieszkańców gminy Rejowiec wraz ze swoimi duchownymi nawet nie dopuszczali do świadomości, że mogłaby powstać w tym miasteczku parafia rzymskokatolicka.

Władze carskie mające rozeznanie, co do atmosfery panującej nie tylko w Rejowcu, ale i w powiecie chełmskim konsekwentnie odrzucały wszystkie próby o pozwolenie na budowę kaplic lub kościołów. Lubelski generał gubernator Jewgienij Mienkin² robił wszystko, aby pisma kierowane do władz w Petersburgu otrzymywały negatywną odpowiedź. Właściciele dóbr Rejowiec mimo negatywnych odpowiedzi nie ustają w staraniach, śląc kolejne pisma do departamentu wyznań Petersburgu oraz odpowiednich urzędów w Lublinie i Chełmie. W petycjach podkreślają w sposób obszerny o trudnej sytuacji, w jakiej znajdują się katolicy Rejowca i okolic. Bez rezultatu. Zdesperowani niepowodzeniami zastosowali przemyślany fortel. Sprytnie zmieniając nazwę. Zamiast plan-kościoła wstawiono plan kaplicy grobowej Budnych.

W między czasie Józefat Jakub Budny w **dnio 21 listopada 1905 roku** przesyła na ręce lubelskiego ordynariusza list, w, którym pisał:

(...) „W majątku Rejowiec jest kaplica dla potrzeb religijnych, lecz , że jest za mała i nie może pomieścić wielu nabożnych, śmiem przeto prosić najuprzejmiej Waszą Excelencję o pozwolenie na budowę kaplicy większej w tym majątku . Przy niniejszej prośbie załączam plan przyszłej kaplicy w dwóch egzemplarzach ,, .

Odpowiedź biskupa Franciszka Jaczewskiego przychodzi miesiąc później - **29 grudnia 1905 r** i brzmiała –

(...) „ Po rozpatrzeniu złożonych przy prośbie Pańskiej z dnia 21.11. r.b. planów na budowę nowej w majątku Rejowiec najchętniej udzielam żądanego pozwolenia ,, .

Po uzyskaniu pozwolenia od ordynariusza należało uzyskać pozwolenie od władz świeckich. Pozytywne rozstrzygnięcie przyniosły wyjazdy delegacji z petycjami wraz z załączonym podpisami mieszkańców oraz odpowiednie korzyści materialne w zamian za przychylność urzędników. W tej sprawie razem z Józefatem Jakubem Budnym wyjeżdżał Ignacy Kalinowski ojciec

² Generał gubernator od 15 marca 1905 do 1912. Szambelan dworu carskiego. Za negatywną i nieugiętą postawę wobec katolików, w uznaniu „zasług „ został przeniesiony w drodze awansu do urzędu centralnego w Petersburgu i mianowany dyrektorem departamentu obcych wyznań (nie prawosławnych)

Stanisława.

Tak, więc po wielu staraniach i po pokonaniu wielu trudności Józefat Jakub Budny otrzymuje upragnione pozwolenie na budowę kaplicy. Na realizację budowy świątyni przygotowane były dwa plany, które wykonał znany architekt z Warszawy pan Stefan Szyller. Plan kaplicy grobowej Budnych sprytnie i nie oczekiwanie przemienił się w kościół.

Kościół zlokalizowano w miejscu już od dawna ustalonym i zarezerwowanym przez poprzednich właścicieli dóbr Rejowca – Woronieckich. Zaświadcza o tym odnaleziony plany z sygnaturą datowaną z 1859 roku.

Wycinek z planu wykonanego na potrzeby Woronieckiego w roku 1859. Zaznaczono na nim przyszłe miejsce pod budowę kościoła. Zamysł doczekał się realizacji dopiero po pół wieku.

Miejsce na budowę zostało wybrane na północ od miasteczka przy rozwidleniu dróg do Chełma i Wierzbicy. Grunt pod kaplicę (kościół), plebanię, organistówkę i zabudowania inwentarsko-

gospodarze wykupił od mieszczan rejowieckich Józefat Jakub Budny. Po załatwieniu wszystkich formalności przystąpiono do budowy w drugiej połowie 1906 roku. Roboty murarskie prowadził Jan Filipowicz. Cegłę zakupiono w cegielni parowej „Trubaków”, w Chełmie, która należała do spółki Blumenfelda-et Lang.

Kościół parafialny w Rejowcu pw. Św Jozafata Kuncewicza BiM . Fotografię wykonano w 1909roku z traktu wiodącego do Chełma .

Plebania. Strona wschodnia. Fotografię wykonano w 1912 roku.

Na pierwszym planie: plebania, w głębi bryła kościoła. Fotografię wykonano w 1909 roku z kierunku południowo-wschodniego.

Kaplicę – kościół wybudowano w przeciągu roku. Początkowo Msze Święte odprawiają księża delegowani z Pawłowa następnie kapłani parafii chełmskich dekanatu Chełm. W rok po wybudowaniu kaplicy- kościoła, zdarzyła się rzecz nieoczekiwana i bardzo istotna dla kościoła i przyszłej parafii, otóż: Maria i Józefat Budny otrzymują przesyłkę³, wraz z listem od księcia Adama Woronieckiego h. Korybut⁴. List miał następującą treść:

„ Kanie 05 maj 1908 rok.

Szanowni Państwo!

Pozwalam sobie ofiarować do obecnego Kościółka Rejowieckiego relikwie Św. Jozafata, które tu znalazłem i niech będą one dla was fundatorów i dla przyszłej parafii rejowieckiej załączkiem błogosławieństwa Bożego przez stawiennictwo tego Świętego Patrona. Do szkatułki z relikwiami dołączam dwa dokumenty zaświadczające ich autentyczność, trzeba je starannie przechowywać.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku i poważania.

Ks. Adam Woroniecki. „

Należy podkreślić następujące słowa „ **obecnego Kościółka**„. Przekazane relikwie miały wpływ na wybór „ **dla przyszłej parafii**„, patrona pod wezwaniem św. Jozafata Kuncewicza Biskupa i Męczennika.

W kwietniu 1908 roku pracownicy Kolei Nadwiślańskiej z dystansu między Rejowcem a Jagodziem ufundowali ze swoich składek ołtarz z obrazem św. Barbary do nowo wybudowanej świątyni

W czerwcu 1908 roku z woli księdza biskupa Franciszka Jaczewskiego obowiązek duszpasterski podjął na stałe ks. Bronisław Zakrzewski. W tamtym okresie proboszczem parafii

³ W/w dokumenty były oprawione w złoczonej ramie przez „ Pracownia pozłotnicza robót kościelnych i salonowych – W. Zauski„, Warszawa ul. Marszałkowska 119.

⁴ W tamtym czasie był już księdzem.

Pawłów był ks. Antoni Wójcikowski a obowiązki wikariusza pełnił ks. Andrzej Tacikowski. Natomiast rezydentem przy kaplicy w pałacu Budnych a później w wybudowanym kościele ks. **Bronisław Zakrzewski**, który położył ogromne zasługi przy tworzeniu parafii i wspólnoty religijnej w Rejowcu.

*ks. Kanonik **Bronisław Zakrzewski**. Pierwszy proboszcz parafii w Rejowcu. Foto z roku 1926.*

Jesienią roku 1908 wykonano ogrodzenie kościoła i plebanii. Maria i Józefat Jakub Budny przekazują komplet dokumentów z budowy kościoła i aktów notarialnych do tworzonego przez ks. Zakrzewskiego archiwum przyszłej parafii. Otrzymał on między innymi:

- Prośby i petycje z odpowiednimi podpisami do ówczesnych władz Carskiej Rosji różnych szczebli o zezwolenie na budowę kaplicy- kościoła.
- Pełna dokumentacja techniczno-finansowa z budowy i wyposażenia kościoła
- akty notarialne – odpisy na ziemię przynależna do kościoła (wykup ziemi pod budowę kościoła, plebanii, organistówki, zaplecza inwentarsko-gospodarczego oraz pod uprawę rolną.
- Akt przekazania nieodpłatnego po wsze czasy wybudowanego kościoła w raz z wyposażeniem; budynków mieszkalnych i inwentarsko- gospodarczych oraz ziemi z zaznaczeniem, że ma to służyć tylko wyznawcom religii rzymskokatolickiej. W razie nie dotrzymania w/w warunków nieodpłatna darowizna przestaje obowiązywać.
- Odpowiednim dokumentem fundatorzy zobowiązują się na utrzymanie księdza oddelegowanego do pracy w kaplicy- kościele w Rejowcu.
- Dokument poświadczający o zdeponowaniu dużej kwoty pieniężnej w Kurii Biskupiej w Lublinie na zabezpieczenie działalności przyszłej parafii oraz Księży niej pracujących.

Dotychczasowa tolerancja dla wyznawców nie prawosławnych uległa zmianie po 1912roku, kiedy to utworzono gubernię chełmską. Myślą przewodnią tej decyzji było: związać na zawsze Ziemię Chełmską z państwem Romanowych. W tym też okresie zaczęło funkcjonować określenie „ chełmszczyzna„ zamiast Ziemia Chełmska, podkreślając pełną rusyfikację tych terenów. Duchowieństwo prawosławne stanowczo i zdecydowanie sprzeciwiało się tworzeniu nowych parafii rzymskokatolickich. Uważano, bez dyskusyjnie, że Ziemia Chełmska - to wyłączna strefa wpływów cerkwi moskiewskiej. Aby, wczuć się w atmosferę tamtych czasów należy przestudiować niektóre czasopisma wydawane przez ówczesne władze: np. w Trybunie Ukraińskiej zamieszczono artykuł nadesłany przez mieszkańca Rejowca pana S. (nazwisko znane autorowi), w którym opisuje jak to jego narodowość (ukraińska) i jego wyznanie prześladowają Polacy - katolicy. Jakich to doznają w Rejowcu upokorzeń i prześladowań. Takie i inne paszkwile wysyłane do gazet miały jeden cel, uzmysłowić władzom carskim, co może się stać, gdy katolicy w Rejowcu utworzą swoją parafię.

W organizacji jednostek kościelnych, parafia Pawłów wchodziła w skład dekanatu

Chełm. Przykładowo - w roku 1916 dekanat Chełm obejmował swoim zasięgiem następujące parafie: Chełm, Czulezyce, Kumów, Łańcuchów, Milejów, Olchowiec, **Pawłów**, Puchaczów, Sawin, Świerże, Wojsławice.

C i K Komenda Powiatowa w Chełmie decyzją z dnia 02.01.1918 roku, zezwoliła na budowę nowego cmentarza dla rzymsko katolików. Natomiast w dniu 27 października 1918 roku ks. Wincenty Hartman, dziekan chełmski poświęcił ziemię pod budowany cmentarz.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku zaistniały nowe i dogodne warunki, które umożliwiły utworzenie parafii.

Parafia w latach 1919-1948.

Parafia w Rejowcu została erygowana dekretem J.E. Biskupa Mariana Leona Furmana w dniu 2 kwietnia 1919 roku (Spis kościołów z 1948 roku podaje 1 maja 1919 roku). Parafię utworzono wydzielając część miejscowości z parafii Pawłów. Do nowo powstałej parafii Rejowiec oprócz samego Rejowca należały następujące miejscowości: Adamów Kolonia i folwark, Aleksandria Niedziałowska, Budki, Czarnoziem, Felczyn, Hruszów wieś, kolonia i folwark, Kadzinek, Klementynów, Kobyle, Kostunin folwark,, Krynica, Ludwinów, Marynin, Majdan Rybieński, Marysin, Morawinek, Niedziałowice wieś i kolonia, Rybie, Siedliszczki wieś i kolonia, Stajne wieś i folwark, Wereszcze Małe, Wólka Rejowiecka, Zosinek kolonia.

Czas konsekracji kościoła został skorelowany z uroczystością jaka odbywała się w Chełmie w dniu 26 maja 1919 roku. W tym dniu Biskup Lubelski Marian Leon Furman dokonał aktu rekoncylacji Katedry na Górcze chełmskiej.

*JE Ks.biskup lubelski Władysław Leon Fulman (1866- 1945). Biskup lubelski od 1918 do 1945 roku.
Fotografia z 14 kwietnia 1944 roku.*

Tymczasem w Rejowcu czyniono ostatnie gorączkowe przygotowania do uroczystego powitania J E .Biskupa. Było to bez przesady historyczne wydarzenie - pierwsza wizytacja kanoniczna w nowo utworzonej parafii. Ustawiono pięknie udekorowaną bramę powitalną na szosie chełmskiej w pobliżu torów prowadzących do cukrowni. Odświętnie udekorowany kościół czekał na przybycie biskupa.

W dniu 27 maja 1919 roku w godzinach przedpołudniowych J E. Biskup nadjechał bryczką z Chełma. Od granic parafii asystowała biskupowi banderia konna. Przy bramie powitalnej oczekiwał ks. Bronisław Zakrzewski, księża z okolicznych parafii, państwo Budnowie, delegacje wszystkich stanów i narodowości oraz niezliczone tłumy wiernych. Uroczysta procesja od bramy triumfalnej wprowadziła J E Biskupa do świątyni. W trakcie tej wizyty kanonicznej Ks. Biskup konsekrował kościół, który wybudowano w latach 1906- 1907. To niezaprzeczalne znaczące i historyczne wydarzenie - konsekracja (uroczyste poświęcenie kościoła, ołtarza i naczyń liturgicznych) miało miejsce w dniu 29 maja 1919 r. W ołtarzu zostały umieszczone relikwie Świętych Doroty i Felicjana. Na widok publiczny wystawiono relikwiarz z relikwią patrona kościoła i parafii św. Jozafata Koncewicza Biskupa i Męczennika. Relikwie przekazał kościołowi i parafii w 1908 roku książę Adam Woroniecki mieszkający w pobliskim Kaniem.

Brama powitalna. 27 maj 1919 rok

Powitanie ks. biskupa W. Fulmana. 27 maj 1919 rok

Uroczyste powitanie JE ks. biskupa lubelskiego Władysława Fulmana podczas pierwszej wizytacji kanonicznej parafii pw.św. Jozafata Kuncewicza BiM w Rejowcu. 27 maj 1919 rok.

Nowo utworzona parafia weszła w skład dekanatu Chełm do, którego należały parafie: Rozesłania Św. Apostołów, Mariacka, Cyców, Czulczyce, Depułtycze, Dorohusk, Kamień, Kanie, Klesztów, Kumów, Olchowiec, Pawłów, Podgórze, **Rejowiec**, Ruda Huta, Sawin, Siedliszcze, Turowiec, Wola Korybutowa, Wojsławice. Na przestrzeni lat skład parafii w dekanatach ulegał częstym zmianom w zależności od struktury organizacyjnej w diecezji.

W dniu 1 lipca 1919 roku biskup lubelski zatwierdza parafii Rejowiec następujące święta parafialne:

2 luty - **Ofiarowanie Pańskie /MB Gromniczej/**
15 sierpnia - **Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny /MB Zielnej/**
14 listopada - **Św. Jozafata Kuncewicza BiM /patrona kościoła i parafii/**
8 grudnia - **Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia.**

W późniejszym czasie pozostawiono tylko dwa święta parafialne:

15 sierpnia
14 listopada

Druga wizyta kanoniczna odbyła się w dniu 26 września 1924 roku i była przeprowadzona przez ks. Biskupa Jełowickiego.

W dniu 25 września 1927 roku zakończono budowę organistówki.

Rejowiec bardzo starannie przygotowywał się do trzeciej wizyty kanonicznej. Na powitanie J E Biskupa Mariana Leona Furmana, który przebywał w dniach 29 -30 maja 1932 roku w parafii Rejowiec wystawiono bardzo okazałą bramę tryumfalną. Wybudowali ją druhowie z Ochotniczej Straży Pożarnej w Rejowcu według projektu komendanta Franciszka Żytkiewicza. Następne wizytacje rozkładają się następującym czasie:

19 -21 czerwiec 1939 r parafię wizytuje bp. Władysław Goral
12-13 czerwiec 1948 r bp. Zdzisław Goliński

----- „ -----
Pierwszy proboszcz ks. kanonik Bronisław Zakrzewski urodził się 19 czerwca 1876 roku. Świecenia kapłańskie otrzymał 18 czerwca 1900 roku. W Rejowcu na stałe przebywał od lipca 1908 roku. Wcześniej na zasadach rezydenta przy kaplicy -kościółce filialnym podlegał proboszczowi w Pawłowiu. Początkowo sprawował Msze św. w kaplicy pałacowej Budnych. Położył ogromne zasługi w tworzeniu wspólnoty parafialnej. Był inicjatorem pomysłu budowy kościoła i tworzenia parafii. Poza ogromem prac związanych z działalnością duszpasterską intensywnie włączał się w problemy dotyczące społeczeństwa gminy Rejowiec i samego miasteczka. Z jego inicjatywy w 1909 roku powołano Ochotniczą Straż Pożarną pierwszą w powiecie chełmskim. Był też pierwszym jej prezesem. Uczestniczył w organizowaniu szkolnictwa polskiego w okresie zaborów jak i po odzyskaniu niepodległości. Był członkiem Dozoru Szkolnego. Z działalności Dozoru Szkolnego zachowała się dokumentacja z lat 1924 /1926. W roku 1926 po latach przerwy, wznowiało działalność Koło Polskiej Macierzy Szkolnej, którego długoletnim prezesem był ks, Zakrzewski. Inicjował akcje dożywiania biednych dzieci a zwłaszcza biedoty żydowskiej. Organizował kursy z zakresu profilaktyki zdrowotnej .Przeprowadzał akcje sadzenia drzewek . Współtworzył w Rejowcu organizację pod nazwą Związek Strzelecki. Był bardzo zaangażowany w tworzeniu bankowości rolnej a po 1924 roku Kasy Stefczyka w Rejowcu. Doskonale zdawał sobie sprawę, że społeczeństwo Rejowca to konglomerat narodowościowo religijny. Zachwianie dotychczasowej równowagi może doprowadzić do nieobliczalnych następstw. Z przeświadczeniem tym protestuje u władz wojewódzkich przeciwko akcji zaplanowanej od 15 maja do 15 lipca 1938 r mającej na celu burzenie cerkwi. Akcja swym zasięgiem obejmowała powiat chełmski biłgorajski, hrubieszowski, tarnowski i włodawski. Nie odmówiono wykonania rozkazu, w Rejowcu zostaje zniszczona kaplica cmentarna (w tym miejscu obecnie stoi budynek na stadionie).

Pod koniec dwudziestolecia międzywojennego zaczyna zyskiwać na popularności Sekta Hodurowców tak nazywana w tamtym czasie, którą propagowali wyznawcy mieszkający w parafii

Podgórze.

W drugiej połowie 1941 roku kościół parafialny został pozbawiony dzwonu. Zostało to dokonane na mocy dekretu z dnia 4 sierpnia 1941r wydanego przez Rząd Generalny Gubernatorstwa. Wydział Główny Spraw Wewnętrznych wezwał wszystkich kierowników kościołów do dostarczenia dzwonów do dyspozycji III Rzeszy. Wszyscy proboszczowie parafii dostali pisma od Dystryktu Lubelskiego -Seksji II Starostwa Chełmskiego nakazujące dostarczenia dzwonów ze wszystkich świątyń. Za odstawione dzwony każda parafia dostała pokwitowanie. Z całą pewnością dzwon z naszego kościoła parafialnego został zdemontowany na podstawie powyższych działań. Jak dotychczas nie natrafiłam na dokument, który mógłby świadczyć niepodważalnie, że nasz dzwon został odebrany w punkcie zdawczym. Brak jest też zapisków i danych o tym, kto demontował i kto go przewoził. Z niepotwierdzonych przekazów można wnioskować całą pewnością, że dzwon został zdjęty i ukryty - zakopany przy zachowaniu szczególnych zasad konspiracji. W niektórych parafiach takie działania były. Znając zapobiegliwość ks. Zakrzewskiego, można byłoby sugerować, że nasz dzwon nie został jednak oddany na rzecz III Rzeszy. Jeżeli tak byłoby to, dlaczego po wojnie zainstalowano zupełnie nowy dzwon. Jest to jedna z niewyjaśnionych kwestii w historii naszego Rejowca i parafii. Dzięki opatrności Boskiej kościół przetrwał całą wojnę w stanie nienaruszonym. W okresie okupacji ks. Bronisław Zakrzewski angażował się w akcję pomocy Żydom w Gettacie w Rejowcu. Od dawna o jego pomocy głośno i z wielkim uznaniem mówili uratowani z zagłady. W połowie roku 1948 w wieku 72 lat przechodzi na zasłużony odpoczynek po 48 latach kapłaństwa z tego 44 w Rejowcu.

W czasie jego posługi duszpasterskiej działały między innymi takie stowarzyszenia jak:

Trzeci Zakon św, Franciszka
 Żywy Różaniec
 Akcja Katolicka
 Stowarzyszenie Polskich Kobiet
 Stowarzyszenie Mężów
 Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej
 Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej Męskiej im. Henryka Sienkiewicza
 „ Gotów „ (od 1909 roku)

W dniu 15 czerwca 1948 roku funkcję proboszcza w parafii Rejowiec obejmuje ks. Jan Orzeł wcześniejszy proboszcz parafii Cyców.

Ksiądz senior w trakcie wykonywania prac inwentarsko - gospodarczych ulega wypadkowi. Pracujący kierat miazdzy prawe ramię i goleń prawej nogi. W wyniku doznanych obrażeń ks. Zakrzewski umiera w dniu **17 października 1950r.**

W czasie wykonywania obowiązków duszpasterskich ks. proboszczowi Zakrzewskiemu pomagali księża wikariusze:

ks. Jan Adamczuk (ur. 8.12.1903r, święcenia kapłańskie w 1931r)
 (Adamski ?)

ks. Jan Mróz (ur. 9.03.1907r, święcenia kapłańskie w 1930r.)

ks. Jan Kowalski (ur. 15.06.1907r, św. kapłańskie w 1934 r)

ks. Mikołaj Puacz (ur. 22.11.1909r, św. kapłańskie w 1937 r)

Ks. Władysław Kieszek - po roku 1941

ks. Piotr Sadowski (ur. 20.06.1913r, św kapłańskie w 1944r .W parafii Rejowiec od 1946 roku do 15.06.1948r.)

Pierwszymi organistami pracującymi w parafii Rejowiec byli: **Kazimierz Bandos** i **Tadeusz Czuryzkiewicz**.

